

Ke krácení dotace v plné výši by mělo docházet jen v těch nejzávažnějších případech nebo za existence zvláštních okolností

24.10.2023 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Ministerstvo průmyslu a obchodu zkrátilo o 100 % částku dotace, kterou stěžovatelka (obchodní společnost) požadovala v pořadí již druhou žádostí o dotaci na projekt ve vlastním areálu ohledně ekologizace zdroje tepla. O podporu žádala v programu zvaném Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost - program Úspory energie. Důvodem krácení bylo nesplnění časové podmínky ve vztahu ke způsobilým výdajům. Způsobilým výdajem byl přitom pouze ten, který vznikl nejdříve v den přijatelnosti projektu, tedy nejdříve v den podání žádosti o podporu. Stěžovatelka ale požadovala proplatit výdaje, které vznikly před podáním žádosti, proto jí byla dotace krácena. Ministr průmyslu a obchodu opatření o krácení dotace potvrdil.

Správní žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl Městský soud v Praze a Nejvyšší správní soud zamítl rovněž kasační stížnost stěžovatelky. Ústavní stížností se stěžovatelka domáhala zrušení rozsudku Nejvyššího správního soudu, neboť měla za to, že jím byla porušena její základní práva na spravedlivý proces a ochranu majetku.

Třetí senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Vojtěch Šimíček) ústavní stížnosti vyhověl a zrušil rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2023, č. j. 4 Afs 344/2021-52, pro porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

Soudy spolu s ministerstvem vyložily § 14e odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech tak, že důsledkem porušení povinnosti stanovené právním předpisem nebo nedodržení účelu dotace či podmínky, za kterých byla dotace poskytnuta, by mělo být vždy krácení dotace jejich příjemcům v plné výši. Podle ustálené soudní praxe se však při postihování příjemců dotací uplatní zásada přiměřenosti. Ke krácení dotace v plné výši by mělo docházet teprve v těch nejzávažnějších případech porušení pravidel či za existence zvláštních okolností. Nejvyšší správní soud nicméně bez dalšího akceptoval výklad ministerstva a městského soudu, podle kterého nebylo zapotřebí provádět správní uvážení o významu jejího porušení zákonných podmínek ani o přiměřenosti krácení dotace. Tím došlo k porušení stěžovatelčina práva na soudní ochranu.

V daném případě přitom stěžovatelka svou první žádost podala včas, nicméně protože bylo řízení o této žádosti ministerstvem zastaveno, podala správní žalobu, kterou vzala zpět poté, kdy komunikaci s ministerstvem pochopila jako doporučení k podání žádosti nové. Za potvrzení správnosti svého postupu mohla považovat i následné vyhovující rozhodnutí ministerstva, kterým jí byla dotace přiznána. Teprve následně došlo ke zkrácení dotace o 100 %, tzn. fakticky k jejímu odnětí. Z okolností případu stěžovatelky je proto zřejmé, že byla dotačním programem motivována a ministerstvo k ní volilo značně nestandardní postup nejen značně zavádějící komunikací se stěžovatelkou po podání žaloby, ale i ohledně délky lhůt, ve kterých její žádosti vyřizovalo. Součástí správního uvážení by mělo být rovněž posouzení, zda šlo ze strany stěžovatelky o zneužití dotace, jak poskytovatel hodnotil závažnost porušení podmínek a jeho vliv na dodržení účelu dotace, resp. zda by byl vyplacením dotace popřen smysl a účel dotačního programu. O rozsahu krácení dotace by pak

mělo být rozhodováno s ohledem na zásadu přiměřenosti postihů v dotačním právu.

Podle Ústavního soudu má být v podmínkách právního státu v každém konkrétním případě pečlivě zvažována intenzita nesplnění zákonem stanovené povinnosti ve vztahu k negativním dopadům, které vyplývají z tohoto porušení. Předvídá-li zákon výslovně správní uvážení poskytovatele dotace, musí poskytovatel této svojí povinnosti dostát a správní uvážení provést. Opačný přístup odporuje základnímu principu právního státu, podle kterého lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.

<https://www.usoud.cz/aktualne/ke-kraceni-dotace-v-plne-vysi-by-melo-dochazet-jen-v-tech-nejzavaznejsich-pripadech-nebo-za-existence-zvlastnich-okolnosti>